

Het ene moment
klikken ze de veilig-
heidsriem dicht, het
volgende moment
stort het vliegtuig naar
beneden.

**“Het was donker,
het stormde
en bliksemde.**

Alsof we in een
film waren beland.”

NEERGESTORT

21 december 1992 stortte een vliegtuig van Martinair neer op de landingsbaan van de Portugese stad Faro. Aantal passagiers: 340. Aantal dodelijke slachtoffers: 54 passagiers, twee stewardessen. Een van de overlevenden was Inkrit Berbee (46).

“Ik vloog veel voor mijn werk, maar was altijd bang. Het was onze eerste vakantie met onze zoon van negen maanden en ik was vanwege mijn vliegangst blij dat ik deze vlucht wat afleiding had. Ons kind zat in zijn Maxi-Cosi tussen ons in. Pas op het allerlaatste moment, toen het vliegtuig tijdens de landing slipte, merkte ik dat er iets mis was. We sloegen om, de bagagedeurtjes klapten open en het bioscoopscherm knapte. Ik zag alles scheuren, hoorde mensen gillen en dacht: nu is het afgelopen. En ook: Jezus wat stom, ik voel me net zo gelukkig. Ik ben altijd heel bang geweest om dood te gaan, maar op dat moment had ik er vrede mee.

Na het ongeluk was het even doodstil. Ik lag klem onder een stoel, met mijn gezicht in het zand. Mijn man was met stoel en al tientallen meters verderop in het gras terechtgekomen. Hij heeft mij uiteindelijk uit de wrakstukken gehaald. Ons kind waren we kwijt. Het was donker, de wrakstukken vormden een enorme brandhaard, het stormde en bliksemde, alsof we in een film waren beland. We moesten maken dat we wegwamen, anders zouden we het alsnog niet overleven. We ontsnapten maar ternauwernood aan de enorme ontploffing. Toen we van het toestel wegvluchtten vonden we *in the middle of nowhere* onze zoon in zijn stoeltje. Besmeurd met bloed en zand, maar vrijwel ongedeerd. Iemand had hem meegenomen en daar achtergelaten. We hebben staan juichen van blijdschap; we hadden het overleefd.

De ramp heeft me jarenlang in zijn greep gehad. Het leek wel of ik was overleden tijdens het ongeluk. Pas toen ik zwanger raakte en nieuw leven in mij voelde, kon ik het niet langer ontkennen: ik leef.”

**‘Ik dacht:
wat stom.
Ik voel me
net zo
gelukkig’**

Ook Cor ten Hove (49) overleefde de Faro-ramp. Over de nasleep schreef hij het boek *Faro, de ramp na de ramp*.

“De laatste gedachte die ik had voor ik bewusteloos raakte was: die Amerikaanse films kloppen. Ik zag het keukentje versplinteren en de stewardess met stoel en al op me afkomen. Een paar minuten later maakte diezelfde stewardess me wakker. Het vliegtuig was onherkenbaar: het lag op zijn kant, alle stoelen eruit. Aan de ene kant was het donker, aan de andere kant woedde brand. Ik was ervan overtuigd dat mijn vrouw dood was. Ik heb haar niet eens gezocht. Toen ik me uiteindelijk uit het wrak had geworsteld, liep ik buiten verdwaasd rond. Jammerde: ‘Ik zie haar nooit meer terug, ik zie haar nooit meer terug.’ Het vliegtuig begon ondertussen te ontploffen. Omdat ik mijn bril kwijt was, zag ik weinig, maar boven alles uit hoorde ik een vertrouwde stem: mijn vrouw. Alsof je in je eigen film speelt.

In de ambulance op weg naar het ziekenhuis hoorde ik een meisje zeggen: ‘Ik denk dat ik wees ben geworden.’ In het ziekenhuis leek het wel een oorlogssituatie. Kun je het je voorstellen? Zo’n klein streekziekenhuis waar opeens een paar honderd man moeten worden geholpen. Toch verliep alles perfect, er kwam hulp uit de hele wereld. Nederlanders die Portugees spraken, boden aan als tolk te fungeren. Na afloop had ik het gevoel dat ik de Elfstedentocht had gereden, met de daarbij horende blijdschap - alsof ik iets had volbracht. Anderhalve dag later hoorde ik dat de vrouw die naast mij zat, dood was. Het is heel dichtbij geweest.”

Faro, de ramp na de ramp - van slachtoffer naar probleem, het boek van Cor ten Hove, is uitgegeven door Reed Business Information (€ 28,88)

SHIRT HUGO BOSS ORANGE

‘Ik zag de stewardess met stoel en al op me af komen’

15 juli 1996 stortte een Hercules neer op vliegbasis Eindhoven met daarin 37 leden van het Fanfarekorps van de Koninklijke Luchtmacht en vier bemanningsleden. 34 inzittenden vinden de dood. Hans Ploegmakers (34) overleefde de ramp.

“Toen ik na de crash bijkwam was ik zo suf dat ik niet eens in de gaten had dat ik geen benen meer had. Dat ik een ernstig ongeluk had gehad, besepte ik wel, maar niet wat er met de anderen was gebeurd. Ik vroeg naar de collega die altijd naast me zat, naar de jongen die bij mij in de buurt woonde. Ze waren dood, net als een groot aantal anderen. Dat was emotioneel zo'n klap dat ze me opnieuw onder narcose moesten brengen. Het verdriet om de vrienden en collega's die verongelukt waren, hield me de eerste maanden in z'n greep. Ik was alleen met de ramp bezig. Niet met mijn benen, niet met mezelf. Pas in het militair revalidatiecentrum werd ik weer een beetje mijn oude, positieve zelf. Van de ramp zelf weet ik alleen nog vlagen. De crash leek nog het meest op een sliding. Er was een harde klap, maar niet zo hard dat mensen bewusteloos of gewond raakten. Toen we van de landingsbaan schoven, was wel duidelijk dat er iets heel erg mis was. We waren verstijfd van angst, maar er was geen paniek. Toen het toestel eenmaal stil lag, konden we er niet uit. De deuren waren verwrongen. Ik heb later gehoord dat er nog met bijlen is gehakt op de deur. De meeste inzittenden zijn door verstikking om het leven gekomen. Het fanfarekorps was weggevaagd en moest opnieuw worden opgericht. Voor mij was geen plek meer. Bij defensie zijn alle muzikanten militair. Iemand zonder benen kan geen militair meer zijn.”

SHIRT JC RAGS JAS BLOOD&GLITTER

‘Iemand zonder benen kan geen militair meer zijn’

Onder de slachtoffers van de Hercules-ramp bevinden zich de partner, de ex en een jeugdvriend van Nicole Adams (33). Zelf overleefde ze de ramp.

“Voor het ongeluk was ik alleen met muziek bezig. Ik speelde saxofoon, zat op het conservatorium, had een druk sociaal leven, een vriendje en woonde op kamers. Het laatste jaar zat ik bij het fanfarekorps, het FKKL. De ideale baan: 's ochtends oefenen, af en toe een optreden en voor de rest vrij.

Net voor de ramp waren we naar Bosnië geweest om voor de Nederlandse militairen te spelen. Wij vonden het maar eng, we moesten een kogelvrij vest aan en werden geïnstrueerd waar we wel en niet mochten lopen. Een aantal van ons had zelfs een testament laten opstellen.

Ons laatste optreden was het tegenovergestelde: een echt snoepreisje. We waren in het Italiaanse Modena en iedereen maakte vakantieplannen. De zomervakantie stond voor de deur en er heerste een heerlijk relaxed sfeertje. De nacht voor ons vertrek hebben we nog een feestje gevierd op het strand.

Van de vlucht terug naar Nederland weet ik niks meer. Toen ik na anderhalve maand ontwaakte uit mijn coma kon ik alleen met mijn ogen knipperen. Ik was gedeeltelijk verbrand en had hersenletsel. Moest opnieuw leren praten, lopen, saxofoon spelen. Maar ik was supergemotiveerd, wilde weer zo goed mogelijk worden. Na zes jaar realiseerde ik: beter dan dit zal het niet worden. Ik stortte compleet in - besepte dat ik nooit meer op hoog niveau muziek zou kunnen maken. Naast mijn partner, ex en jeugdvriend was ik ook mijn passie kwijt.

Af en toe denk ik: mijn vrienden en collega's hebben het makkelijk. Die vieren daarboven lekker feest met zijn allen. Ik hoor vaak: wees blij dat je het hebt overleefd. Dat ben ik ook wel, maar niet zeven dagen per week.”

JASJE ZARA

‘De nacht ervoor hebben we op het strand nog een feestje gevierd’

**‘Ik bad: God,
laat mij een klein
stukje lopen’**

Een toestel van de SLM stortte op 7 juni 1989 neer bij vliegveld Zanderij bij Paramaribo. Aan boord zat een deel van het *Kleurrijk Eftal* dat in Suriname in een voetbaltoernooi zou uitkomen. Ruud Gullit, Frank Rijkaard en Aron Winter hadden geen toestemming gekregen mee te gaan. De ramp kost 179 mensen het leven, elf mensen overleefden het ongeluk. Een van hen was voetballer Edu Nandlal (43).

“Boven zee was het rustig. Het lampje *Fasten your seatbelt* brandde voortdurend en de piloot liep af en aan door het vliegtuig. Achteraf gezien waren dat aanwijzingen. Het toestel begon te dalen, ik tuurde door het raam en zag de landingsbaan al liggen. Ik was de hele vlucht wakker gebleven omdat ik te opgewonden was om te slapen: ik ging voor het eerst in tien jaar terug naar Suriname.

Toen het vliegtuig een bocht maakte, hoorde ik een klap. Tegelijkertijd kreeg ik vreselijke oorpijn. Een enorme angst maakte zich van mij meester en ik wist niet waaraan ik moest denken. Aan mijn moeder? Aan mijn vriendin? Ik dacht alleen aan de dood. Het vliegtuig trok omhoog en maakte een draaiende beweging, mijn oorpijn werd ondraaglijk en vervolgens viel ik weg. Heel ver weg hoorde ik mensen gillen, maar er was ook rust. Alsof ik bewusteloos was.

De brandweer vond mij in de buurt van de cockpit, drie meter onder de grond. Omdat het zo donker in de jungle was, konden ze alleen op geluiden afgaan. Ik was aan het praten, over voetbal en vliegen. Had totaal niet in de gaten wat er aan de hand was. Wel rook ik de tropische geur van Suriname, gecombineerd met benzine en vuur.

Pas in het ziekenhuis in Nederland drong tot me door wat er gebeurd was. Zo'n tweehonderd mensen hadden het niet overleefd. Ik was verlamd, had een incomplete dwarslaesie en zou waarschijnlijk nooit meer kunnen lopen. God, bad ik, laat me een klein beetje lopen. Acht maanden later zette ik mijn eerste stapjes. Inmiddels ben ik weer redelijk mobiel.”

HET UMBRO